

Závěrečný projekt

Bc. Kateřina Dufková

Informovanost a zkušenosti žáků základní školy s návykovými látkami

Na výše zmíněné téma jsem psala bakalářskou práci a chtěla bych toto téma více rozvinout. V jarním semestru odjíždím na studijní pobyt do Švédska a mojí ideou je stejný výzkum, který jsem prováděla na českých základních školách provést i na zahraničních (tedy švédských) základních školách, respektive na vybraném vzorku škol.

Cílem práce tedy bude zjistit, jaké mají žáci v zahraničí zkušenosti s návykovými látkami, jestli jsou dostatečným způsobem o této problematice informováni a jakým způsobem probíhá na školách primární prevence. Téma je velice aktuální a myslím, že nové postřehy o výuce a prevenci ze zahraničí mohou být přínosné. Švédsko je obecně známo svým školským systémem na vysoké úrovni a zkušenosti při sbírání dat pro mne mohou být přínosné např. v budoucí praxi.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

1) Mají žáci základních škol ve Švédsku více či méně zkušeností s návykovými látkami než žáci v České Republice?

Vedlejší výzkumné otázky:

1) Mají chlapci více zkušeností s návykovými látkami než dívky?

2) S jakou návykovou látkou mají žáci nejvíce zkušeností?

3) Uvítali by žáci více informací a více výukových materiálů ohledně zmíněné problematiky (uvítali by nějaké výukové semináře, přednášky atd...)?

4) Jaký je průměrný věk žáků při prvním požití alkoholu?

Výzkumná strategie

Jako výzkumnou strategii bych si vybrala kvantitativní výzkum. Ve výzkumu budu sbírat data a budu se zaměřovat na odpovědi, které žáci budou volit a jaké odpovědi budou voleny nejčastěji. Tento druh výzkumu bude vhodnější s hlediska sběru dat a bude vhodnější i vzhledem k tomu, jaké jsem si zvolila výzkumné otázky a výzkumné cíle.

Hypotézy:

- 1) Žáci druhého stupně základních škola ve Švédsku mají méně zkušeností s návykovými látkami než žáci v České republice.
- 2) Žáci ve Švédsku jsou více informováni o nebezpečnosti a vedlejších účincích návykových látek než žáci v České republice.
- 3) Švédský školský systém má lépe a efektivněji zpracovanou primární prevenci proti zneužívání návykových látek mladistvými.

Koncept prevence zneužívání návykových látek

Prevence-primární, sekundární, terciární

Prevence je soustava opatření, která mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu, například nemocem, drogovým závislostem, zločinům, nehodám, neúspěchu ve škole, sociálním konfliktům, násilí, ekologickým katastrofám a podobně.

Indikátor č.1-vzrůstající počet mladistvých užívajících návykové látky

Indikátor č.2-snižující se věk uživatelů

Koncept závislosti

Závislost-na psychoaktivních látkách, na činnosti, na osobě

Závislost je stav, kdy někdo je podmíněn nějakou okolností nebo situací, kterou potřebuje (nebo si myslí že, ji potřebuje) ke své existenci.

Indikátor č.1-neuspokojení základních potřeb

Indikátor č.2-výskyt jedince v sociálně vyloučené lokalitě

Indikátor č.3-dědičné sklony k závislostem

Pro sběr dat bych volila stejnou metodu jako při sběru dat pro bakalářskou práci-dotazník. Mým výzkumným vzorkem by byli žáci druhého stupně základní školy (6. a 9. třída). Z toho vyplývá, že výzkumnou jednotkou by měli být mladiství od 12 do cca 15 let. Výzkum by byl prováděn na obou pohlavích (dívky i chlapci). Ke kontaktování základních škol bych využila odborné praxe, kterou budu v zahraničí absolvovat. Ředitele škol bych též oslovovala mailem. Počet výzkumných jednotek by měl být cca 150 až 200 respondentů.

DOTAZNÍK

TENTO DOTAZNÍK SLOUŽÍ K ZÍSKÁNÍ INFORMACÍ NUTNÝCH PRO ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE. DOTAZNÍK JE ANONYMNÍ A NIKDO SE NEDOZVÍ, KDO NA JAKOU OTÁZKU, JAK ODPOVÍDAL. ODPOVÍDEJTE PROSÍM PODLE PRAVDY! PŘEDEM DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS 😊

---

1) Do kolikáté třídy chodíš?

A. 6. třída

B. 9. třída

2) Kolik je ti let? (napiš číslicí)

3) Jsi kluk nebo holka?

A .kluk

B .holka

4) Baví tě předmět ČLOVĚK A ZDRAVÍ (VÝCHOVA KE ZDRAVÍ, RODINNÁ VÝCHOVA...)?

A. ano

B. ne

5) Myslíš si, že je tento předmět důležitý?

A. ano

B. ne

C. nevím

6) Používáte v tomto předmětu nějaké výukové materiály (učebnice, brožurky, časopisy, videa...)?

A. ano Vypiš které.....

B. ne

7) Byli jste v rámci tohoto předmětu na nějakém výukovém programu, besedě, přednášce?

A. ano Vypiš.....

B. ne

8) Myslíš si, že je v tomto předmětu dostatečně probíraná drogová tematika a tematika závislosti?

A. ano, myslím, že toto téma je v daném předmětu dostatečně probírané

B. ne, myslím, že se drogové problematice věnujeme málo

C. nevím, drogová problematika mě nezajímá

9) Myslíš si, že je na vaší škole věnovaná dostatečná pozornost prevenci proti zneužívání návykových látek (drog)?

A. ano, myslím, že naše škola věnuje dostatečnou pozornost prevenci proti zneužívání návykových látek

Vypiš jakým způsobem.....

.....

B. ne, myslím, že se této problematice dostatečně nevěnuje

C. mohlo by to být lepší

10) Označuj následující drogy podle stupně nebezpečnosti (10 nejvíce nebezpečné, 1 nejméně nebezpečné).

MARIHUANA

LSD

KOKAIN (KOKS)

EXTÁZE

HAŠIŠ (HAŠ)

LYSOHLÁVKY (HOUBIČKY)

PERVITIN (PERNÍK, PIKO)

TĚKAVÉ LÁTKY (TOULEN)

ALKOHOL

CIGARETY

**11) Zkusil jsi již nějakou drogu? Pokud ano, kolik ti při jejím prvním užití bylo let?
(vypiš číslicí)**

12) Kterou z následujících drog jsi již zkusil? (zakroužkuj)

Marihuana	extáze
hašiš	houbičky (lysohlávky)
kokain	těžké látky
pervitin	LSD
alkohol	cigarety

13) Pokud jsi již nějakou drogu zkusil, jak k tomu došlo? (zakroužkuj)

zvědavost

na radu kamaráda

od spolužáka ve škole

od někoho známého mimo školu

od někoho koho osobně neznám

jinak (vypiš).....

14) Myslíš si, že jsou cigarety a alkohol drogy? (zakroužkuj)

A. ano

B. ne

C. nevím

15) Víš o někom ve tvém okolí, kdo v současné době užívá drogy?

rodiče

sourozenci

spolužák ve škole (ve třídě)

kamarád mimo školu

nevím

16) Kouříš tabákové výrobky?

- A. ano
- B. ne
- C. někdy (příležitostně)

17) Jak často kouříš?

- A. několikrát do týdne
- B. každý den
- C. jen občas (příležitostně)
- D. jinak často, vypiš.....

18) Piješ alkohol?

- A. ano
- B. ne
- C. někdy (příležitostně)

19) Jaký druh alkoholu piješ nejčastěji?

Vypiš.....

20) Myslíš si, že se o drogách mluví (zakroužkuj):

málo, hodně, akorát, nemělo by se o nich mluvit, mluví se o nich až moc

21) Měl by si zájem o přednášku v rámci výuky o drogách a závislostech od nějakého odborníka?

- A. ano
- B. nevím, možná
- C. ne, nezajímá mě to

22) Kde jsi se nejvíce dozvěděl o nebezpečnosti drog? (zakroužkuj)

Doma, ve škole, od kamarádů, v televizi, na internetu, jinde (vypiš).....

POKUD MÁTE NĚJAKÉ PŘIPOMÍNKY K TOMUTO DOTAZNÍKU, K TÉMATU DROG A ZÁVISLOSTÍ NEBO NĚJAKÉ DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE (NAPŘ. JAK SE VÁM DOTAZNÍK VYPLŇOVAL, JESTLI BYLY OTÁZKY SROZUMITELNÉ, JESTLI BYLO NA VYPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU DOSTATEK ČASU ATD...), NAPIŠTĚ JE PROSÍM SEM. BUDU RÁDA ZA KAŽDOU VĚTU NAVÍC 😊

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Otázky v dotazníku bych ještě případně upravila dle potřeby. Na vyplnění dotazníku bych dala dostatek času (cca 30min). Délka vyplňování dotazníků se bude lišit v závislosti na věku žáků (mladší žáci budou potřebovat více času).

Možné problémy

Hlavním a zásadním problémem v mém výzkumu může být neochota žáků vyplňovat dotazník. Proto bych ráda dotazníky rozdávala přímo v hodinách rodinné výchovy. Žáci by museli dotazníky vyplnit přímo v hodině. Časový limit pro vyplnění dotazníku by tedy byl ohraničen jednou vyučovací hodinou (45min).

Další problém může nastat v případě, že nebudou chtít spolupracovat učitelé a ředitelé škol. Při realizaci výzkumného šetření v Brně jsem se již s neochotou škol setkala. Některé byly již podobnými dotazníky přesycené a nechtěly, aby byl nějaký další výzkum na jejich škole realizován. Některé školy byly naopak velmi vděčné a s realizací výzkumu nebyl problém (paradoxně odmítla spolupracovat i fakultní základní škola Pedagogické fakulty MU). Tomuto problému se budu snažit předcházet tím, že vybrané školy budu předem kontaktovat mailem.

Seznam literatury:

1. ELLIOTTOVÁ, Michele. Jak ochránit své dítě. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-157-6.
2. GANERI, Anita. Drogy: Od extáze k agonii. 1. vyd. Praha: Amulet, 2001. ISBN 80-86299-70-8.
3. GÖHLERT, Christoph a Frank KÜHN. Od návyku k závislosti. 1. vyd. Praha: Ikar, 2001. ISBN 80-7202-950-9.
4. HAJNÝ, Martin. O rodičích, dětech a drogách. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.
5. HORT, Vladimír et al. Dětská a adolescentní psychiatrie. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 496 s. ISBN 80-7178-472-9.
6. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
7. PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 150 s. ISBN 978-80-7367-381-9.
8. PUNCH, Keith. *Cesty pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Editor Josef Maňák, Vlastimil Švec. Brno: Paido, 2004, 78 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, sv. 1. ISBN 80-731-5078-6.
9. GILLERNOVÁ, Ilona a Lenka KREJČOVÁ. *Interakce učitele a žáků: dotazník pro žáky*. Vyd. 1. Editor Josef Maňák, Vlastimil Švec. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011, 22 s. Evaluační nástroje, 18. ISBN 978-808-7063-415.
10. GAVORA, Peter a Lenka KREJČOVÁ. *Úvod do pedagogického výzkumu: dotazník pro žáky*. Vyd. 1. Editor Josef Maňák, Vlastimil Švec. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury, 18. ISBN 80-859-3179-6.

Výzkum není příliš zdařilý a doporučuji důkladnou revizi projektu.